

अस्पतालको शेया बढ्यो, दरबन्दी बढेन

- खेमराज गौतम

बगलुड, १५ असोज (रासस) पर्वत जिल्ला अस्पताल व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष गोविन्द पहाडीले आफू अस्पताल व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष भएको तीन वर्ष वित्तिकदा २०४५ पटक गण्डकी प्रदेशका स्वास्थ्यमन्त्री तथा सरोकारवाला निकायलाई भेटेर अस्पतालमा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नका लागि आग्रह गरिसक्नुभयो। उहाँको आग्रह व्यवस्थापन समितिको कार्यकाल सकिंदासम्मेत सुनुवाइ भएन।

प्रदेशका ११ अस्पतालका व्यवस्थापन समितिको संयोजनमेत गरिरहनुभएका अध्यक्ष पहाडीले अस्पतालको भौतिक पूर्वाधार तथा उपकरणमा प्रदेशले सहयोग गरे पनि दरबन्दी मिलान हुन नसकदा समस्या भएको बताउनुभयो।

“अस्पताललाई शयया वृद्ध घोषणा नै गरेको दुई वर्ष बित्यो, भौतिक पूर्वाधारका हिसाबले समेत शयया स्तरवृद्धिमा सेवा सञ्चालन गर्न अस्पताल सक्षम नै छन्, केही उपकरण र केही भौतिक पूर्वाधारमेत बनिसक्ने”, गण्डकी प्रदेशका अस्पतालका व्यवस्थापन समिति मिलेर गठन गरेको अस्पताल व्यवस्थापन समन्वय समितिका अध्यक्षको अध्यक्षमेत रहनुभएका पहाडीले भन्नुभयो, “पूर्वाधार र उपकरणले मात्रै नपुदोरेहँ, जनशक्ति अभावले ११ जिल्लाकै अस्पताललाई आजित बनाएको छ, गण्डकी प्रदेशलाई २०४५पैरुक भन्दासमेत अस्पतालको अध्ययन गरी दरबन्दी थप (ओएनएम) गर्ने कुरा सुनुवाइ भएन।” एघार जिल्लाका अस्पताल व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीले अस्पतालको शयया वृद्ध गरे पनि स्वास्थ्यकर्मीको क्षमता

नबढाउँदा समस्या भएको भन्दै प्रदेश सरकारलाई गुनासोसमेत गर्दै आएका छन्। धबलाग्निर अस्पताल व्यवस्थापन समितिका सदस्य शालिकाराम शमाले अस्पतालमा २६ चिकित्सकको दरबन्दी रहेको अस्पतालमा अहिले तीन जनामात्रै दरबन्दी अनुसारका चिकित्सक भएको जानकारी दिनुभयो।

अस्पतालमा अहिले करारका १२ चिकित्सक कर्तरत छन्। कोरोना महामारीमा २७ भन्दा बढी चिकित्सकले सेवा दिए पनि दरबन्दी अनुसारका चिकित्सक नहुँदा केहीको करार सकिएको र केहीको सरुवा हुँदा अहिले अस्पताल समस्यामा परेको तहाँले बताउनुभयो। अस्पताललाई प्रदेश सरकारले २०० शययाको अस्पताल बनाउने घोषण गरेर केही उपकरण तथा सामग्रीसमेत पठाइसके पनि ५० शययाका लागि कायम गरिएका दरबन्दीसमेत खाली हुँदा अस्पताल सञ्चालनमा समस्या भएको व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षको केवी राना माराले बताउनुभयो।

प्रदेश सरकारले दुई वर्ष अधिय नै ११ जिल्ला मध्ये ५० शयया रहेको सो अस्पताललाई २०० शयया र १५ शययाका १० जिल्लाका अस्पतालमध्ये मनाड तथा मुस्तालाई ३० शयया र अन्य आठ जिल्लाका अस्पताललाई ५० शयया बनाउने घोषण गरिसकेको छ।

प्रदेश सरकारले घोषणा गरेको शयया वृद्धिराई उपकरण तथा पूर्वाधारमा केही बजेट पठाए पनि मुख्य कुरा दरबन्दी रहेको भन्दै दरबन्दी बढाए चिकित्सक खाटाउन सकेमात्रै अस्पताल स्तरवृद्धिको अर्थ हुने मध्यबिन्दु जिल्ला अस्पताल नवलपुका अस्पताल व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष डा गोपाल

खनालले बताउनुभयो।

सबै जिल्ला अस्पतालको एउटै व्यथा चिकित्सक अभाव भएको उहाँले सुनाउनुभयो। सरकारले विसं २०५० देखियता प्रदेशका कुनै पनि सरकारी अस्पतालको दरबन्दी थप गरेको छैन। दरबन्दी थप नहुँदा भौतिक पूर्वाधार र उपकरणले मात्रै बिरामीको सेवा दिन नसकिने डा खनालले गुनासो गर्नुभयो। प्रदेशमै पहिलो कोरोना सङ्क्रमितको उपचार गरेको धबलाग्निर अस्पतालमा कोरोना कहरमै श्यामा भएको आइसीयू सेवासमेत दरबन्दी नहुँदा बन्द भएको छ।

कोरोनाले व्यवस्था क्षेत्रको समस्या छल्दैङ्ग बाहिर आएको भन्दै प्रदेशका प्रवक्ता तथा भौतिक पूर्वाधार, यात्रात तथा सहरी विकासमन्त्री कुमार खड्काले अबको प्राथमिकता स्वास्थ्य क्षेत्र भएको जानकारी दिनुभयो। “११ जिल्लामा एउटा भेटिल्टर चलाउन सक्ने जिल्ला बागलुमात्रै रहेछ, हामी कस्तो स्वास्थ्य सेवा दिइहेका रहेछौं भन्ने कोरोनाका काणग बाहिर आएको छ”, प्रवक्ता खड्काले भौतिक पूर्वाधारभन्दा स्वास्थ्यको गुणस्तर वृद्धिका लागि काम गर्ने योजना बनाएको छ, कोरोनापछि स्वास्थ्य क्षेत्र पहिलो प्राथमिकतामा छ।” उहाँले दरबन्दीका लागि ऐन नबदा समस्या भएको बताउनुभयो। अस्पताल व्यवस्थापन समितिले करारमा चिकित्सकसमेत राख पाएको खण्डमा अस्पतालमा दिने स्वास्थ्य सेवामा वृद्ध हुने अस्पताल व्यवस्थापन समितिहरूको अनुभव छ। सझीय निजमती सेवा ऐन नबदा प्रदेश जिजामति ऐन नआएका कारण यो समस्या परेको प्रदेश सरकारले जानाएको छ।

प्रदेश सरकारले घोषणा गरेको शयया वृद्धिराई उपकरण तथा पूर्वाधारमा केही बजेट पठाए पनि मुख्य कुरा दरबन्दी रहेको भन्दै दरबन्दी बढाए चिकित्सक खाटाउन सकेमात्रै अस्पताल स्तरवृद्धिको अर्थ हुने मध्यबिन्दु जिल्ला अस्पताल नवलपुका अस्पताल व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष डा गोपाल

हराउन थाल्यो दुनाटपरी

-जनक श्रेष्ठ

लमजुङ, १५ असोज (रासस)

बजारबाट ल्याउने प्लास्टिकका थाल र पिलेटको प्रयोग बढेसँगै मौलिक रैथाने परम्परागतका दुनाटपरीको प्रयोग गाउँयाङ्गाटै हराउन गर्नुभयो। प्लास्टिकका थाल र पिलेट प्रयोग गर्न सजिलो, नयाँ पुस्तामा दुनाटपरी लगाउने सिपको कमी र दुनाटपरीप्रतिको बेवास्थाका कारणले यसको प्रयोग हराउँदै गएको हो।

धार्मिक विश्वासासँग जोडिएको परम्परागत दुनाटपरीभन्दा प्लास्टिकका भाँडाको प्रयोग बढन थालेपछि वृद्धिवृद्धि चिन्तित हुन थालेको छैर। विगतमा नेपाली समाजमा पूजाआजा, विवाह, ब्रतबन्ध, शाद्दिलगायत शुभकार्यमा सालको पातको दुगा, दुगा टपरीको प्रयोग गर्ने प्रचलन रही आएको छ। पछिल्लो समयमा प्लास्टिकका भाँडाको प्रयोग बढेसँगै जिल्ला शहर, बजारमा मात्रै नभई गाउँयाङ्गाटै हराउँदै जाँदा चिन्ना लागेको दोर्दी गाउँपालिकाका ९० वर्षीय राधा धिमेरेले जानकारी दिनुभयो। उहाँले भन्नुभयो, “गाउँयाङ्गमा केही सानो पूजा हुँदासमेत सालको पात चौखो हुँच भन्दै दुनाटपरी बनाएर प्रयोग हुन्न्यो। आपनै धरपरिवार तथा समाजले दुनाटपरी सिलाउँन्यो। अहिले प्लास्टिकको छाँडाले गाउँयाङ्गमा गरिएको उहाँले दुखेसो राख्नुभयो। राजनास

दुनाटपरी हराउने अवस्थामा पुगेको उहाँले बताउनुभयो।

दोर्दी -३ श्रीमञ्जुडाका ७६ वर्षीय बृद्धिमान श्रेष्ठले विवाह, पूजाआजामा समेत गाउँलेले बनामा गए सालको पातको दुनाटपरी गाउँस्थान्यो, त्यातिबेला अहिलेको जसरी प्लास्टिकका भाँडाको प्रयोग बढेसँगै जिल्ला नर्दिंदा विस्तारै दुनाटपरी हराउँदै जाँदा चिन्ना लागेको दोर्दी गाउँपालिकाका ९० वर्षीय राधा धिमेरेले जानकारी दिनुभयो। प्लास्टिकका भाँडाले गाउँ समाज अग्रदृश थालेको जानाइको छ। दैर्घ्यामा आउने पाहुना तथा आफन्तालाई सालको पातको दुनाटपरीमा खानाका परिकार राखेर दिने गरे पनि अहिले आफू नसको र युवापुस्ताले बेवास्ता गर्दा यस्ता समयी चाहाइ भएको उहाँले दुखेसो राख्नुभयो।

नगरपालिकास्थित हर्बाबोटकी ७२ वर्षीय लालमाया श्रेष्ठ भन्नुहन्छ, “पहिलापर्हिला सालको दोर्दी विवाह र धरपरिवारमा आउनुभयो। उहाँले भन्नुभयो, “केही वर्ष अधिकसम्म पसलमा दुनाटपरी खोज आउने गरेकामा अहिलेको थाल र पिलेटको माग बढी हुन थालेको छ। बैसीशहरका देवीदास बगलले भन्नुभयो, “सालको पातको दुनाटपरी सुख्ताको प्रतीक हो।” कहिले पनि जुठो हुँदैन। यसको धार्मिक मूल्यमान्यता रहेको छ। बैसीशहरका देवीदास राखन नसको दुनाटपरी सुख्ताको प्रतीक हो।

खबरदारी गर्नुपर्ने सापकोटाको भनाइ छ। नेकपा (एमाले)का नेता र द्र आचार्यले नगरपालिकाले आन्तरिक आय वृद्धिका योजना ल्याउनुपर्ने बताउनुभयो। उहाँले नगरपालिकाबाट भए गरेका कतिपय सकारात्मक कामको पनि प्रसार नभएको धारणा राख्नुभयो। नगरपालिकाको गर्नुभयो। नगरपालिकाका गाडी र डार्जका पार्स्य पोखरामा किनेर अन्तको बिल हाल्ने गरेको भन्दै शर्माले आक्रोश पोख्नुभयो। भ्रष्ट आचारण भएका कर्मचारीका कारण पनि सुशासन कायम हुन नसको उहाँको भनाइ थियो। सिङ्गैरी नगर क्षेत्रभरि विच्छाउन पुगेर गरी पाइप वितरण र धर्मणमा गएको प्रस्ताउनुभयो। उहाँले नगरपालिकाको गाउँ र धर्मणमा गएको प्रस्ताउनुभयो। उहाँले नगरपालिकाको न्यूनखर्चमा जापान जाने अवसर आउँदा आपहुले गरेको भन्दै आलोचकलाई पनि एकपटक जापान भ्रमणमा जान सुकाउनुभयो। दुई वर्ष अधिय नगरप्रमुखको नेतृत्वमा जनप्रतिनिधि र रेशमालाई उहाँले नगरपालिकाको आपहुले गरेको भन्दै अलोचकलाई पनि एकपटक जापान भ्रमणमा जान सुकाउनुभयो। नगरप्रमुख इन्द्राज योजनाले नगरपालिकाका काम र सेवा प्रवाहबाटे जनताको तहबाट उठेका प्रश्न र जिज्ञासालाई आफूले समान गर्ने अहिलेसम्म कुनै पनि उपभोक्ताको घरमा सो पाइपबाट उहाँको उहाँको भनाइ थियो। उहाँले नगरपालिकाको गरिब जनताको ?”, उहाँले प्रश्न गर्नुभयो। नगरपालिकाका गाडी र धरपरिवारले जनप्रतिनिधि र अधिकृत निर्माणका लागि अन्यत्र हुने नगरप्रमुख पौडेलल

